

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA

VOL. II

Florida • Georgia • Hawaii • Idaho • Illinois • Indiana • Iowa • Kansas

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA — VOL. II

L'ORÉAL THROUGH GILLETTE · 04

*Flórída, Georgía, Havaí, Idaho, Illinois, Indiana, Iowa,
Kansas. Annar áfangi ferðarinnar yfir Ameríku; sameiginlegi
formálinn frá heimskautinu er birtur hér í heild sinni, felldur
saman fyrir þá sem lesa ritröðina í réttri röð.*

Kaflí núll – sameiginlegur inngangur

*Þessi upphafskafli er sameiginlegur öllum sex bindum
ritraðarinnar Women of the United States. Hann birtist hér í
heild sinni en er felldur saman svo að lesa megí ritröðina í
samhengi án endurtekninga.*

KAFLI NÚLL

Hér er heimurinn ekki landsvæði: hann er endimörk.
Norðurpóllinn býður engan velkominn, fyrirgefur ekkert, gefur
ekkert svigrúm fyrir mistök. Hvítan ríkir sem alger máttur, þögul
og minnislaus. Hitastigið er ekki veðurfræðileg upplýsing: það er
rándýr. Nóttin varir mánuðum saman, kremur hugsanirnar,
afmyndar útlínur fólks, gleypir viljann.

Samfélögin eru fá, lítil og lokuð. Inúítar, júpíkar og aðrar
heimskautaþjóðir búa þar sem enginn myndi velja að vera. Hér er
hver einstaklingur nauðsynlegur til að hópurninn lifi af. Ef þú gerir
ekki gagn verður þú byrði. Og þeir sem verða byrði hverfa inn í
þögnina, inn í snjóinn, inn í rökvísi umhverfis sem gefur engan
afslátt.

Rannsóknarstöðvarnar bæta við annars konar kulda: kulda valdastigans. Hér er kona sjaldséð, frávik sem verður að aðlagast eða bugast.

Á þessum stað er hugtakið „hvarf“ ekki til. Þar er aðeins hvítan sem þurrkar allt út.

Inúíta- og júpíkakonur

Stúlkan á heimskautinu er ekki dekrúð: hún er búin undir lífið. Hún lærir snemma að þola kuldann, myrkrið og hungrið. Hún verður að gera ættinni gagn, því hér er sjálfsmyndin ekki persónuleg. Hún er hlutverk. Konan ber byrðar fjölskyldunnar og samfélagsins: mat, eld, börn, skinn, umönnun. Enginn talar um réttindi. Enginn talar um viðkvæmni. Þunglyndið er til, en það á sér ekkert nafn. Ofbeldið er til, en það á sér engin vitni.

Konan á rannsóknarstöðvunum

Menntuð, fær, vön aga. Hún kemur sem rannsakandi, tæknimaður og læknir. Hún kemst fljótt að því að norðurljósið spyr ekki um prófgráður. Hér gildir aðeins andlegt þol. Karlkyns valdastigar drottna yfir henni og hvert merki um veikleika er túlkað sem veikleiki. Þetta er umhverfi þar sem styrkur nægir ekki: það þarf ýtrustu sjálfstjórn.

Vestræna „aðkomukonan“

Hún er alin upp í frelsi og kemur í þeirri trú að hún geti sigrað kuldann. En staðurinn brýtur hana: einsemdin, örsma rýmin, endalaus þögnin. Stöðvarnar eru ekki samfélög, þær eru vélbúnaður. Og kona inni í vélbúnaði sem karlar hönnuðu verður að berjast til að hverfa ekki.

Ferðin á heimsenda

Nágranni minn, Antonio, kallaður Nino, hafði árum saman talað um Nordkapp, miðnætursólina, mánuðina án myrkurs. Þetta var draumur sem hann geymdi í vasanum, eins og eitthvað ómögulegt. Einn morgun í maí hringdi ég dyrabjöllunni hjá honum og sagði aðeins þetta: „Pakkaðu niður í tösku. Ég kem aftur eftir klukkutíma. Við komum heim eftir 30 daga.“ Hann horfði á mig, undrandi, glaður. Konan hans spurði áhyggjufull hvað við ætluðum okkur. „Að elta draum,“ svaraði ég.

Við settumst inn í bílinn. Eiginkonur okkar horfðu á okkur eins og við værum gengnir af göflunum. En þessi ferð var raunveruleg. Nino var strax fullur af spurningum. „Hvert erum við að fara? Hvað á ég að taka með mikla peninga?“ „Slakaðu á,“ sagði ég við hann. „Við verðum komnir eftir 54 tíma. Bara 5.000 km. Við erum á nýja Range Rovernum. Njóttu ferðarinnar.“

Á 300 km fresti þurfti ég að stoppa: hann, tólf árum eldri en ég, hafði sinn eigin takt. Ég var með vatn og drykki; hann var með kaffi og líkamlegar þarfir. Og því lengra sem við fórum, því meira talaði hann um líf sitt. Hluti sem ég hefði aldrei fengið að vita ef ekki hefði verið fyrir þennan endalaus veg.

Tveir karlar einir í bíl, alltaf að tala um konur. Hann hafði aðeins kynnst konunni sinni. Ég hló. Ég róaði hann: „Við erum alveg eins.“

Hann spurði mig hvernig ég færi að því að halda geðheilsunni eftir 60 tíma akstur. Ég sagði honum frá Rússlandi, þegar ég ók 51 klukkustund, 22 ára gamall, til að hitta konu sem ég hafði aldrei hitt. „Vegalengdir eru ekki takmörk,“ sagði ég við hann, „þær eru afsakanir. Ég hef aldrei átt neinar.“

Koman inn í hvítuna

Við komum inn í Noreg. Gistiheimili við veginn. Þar ætluðum við að skilja bílinn eftir og halda áfram á sleða.

Leiðsögumaðurinn var dúðaður, óræður. Þegar hún tók af sér gleraugun komst ég að því að þetta var kona. Norsk kona, þögul, hreinskiptin, ísköld. Nino í miðjum sleðanum, hún fremst, ég, 190 cm, aftast.

Það var enn hjart. Úrið sýndi tímann, en það sagði mér ekki hvort það var nótt eða morgunn. Það var miðnætursól. Við vorum komnir á Nordkapp.

Nino grét. Hann faðmaði mig. Ég sagði hlæjandi við hann: „Farðu varlega... fólk gæti haldið að við séum hommar.“ Við hlógum, en við vorum á heimsenda.

Svo kom frostið: -52°C .

Inn í hið sanna heimskautaland

Þau fóru með okkur í málmgám til að skipta um föt. Afar þungir, fóðraðir gallar, lokaðir með flóknum rennilásur.

Ég borgaði fyrir leiðsögukonuna. Nino var skilinn eftir í snjóhúsi með nokkrum körlum; ég var skilinn eftir í öðru hjá fjölskyldu: gömlum manni, milli sjötugs og áttræðs, og þremur konum á aldrinum 30 til 50 ára.

Þetta var lokaður heimur. Einfaldur. Harðneskjulegur.

Maðurinn hélt sig til hliðar. Konurnar héldu taktinum. Og klósettið var hóll fimm metrum frá snjóhúsinu: kúkurinn fraus áður en hann náði til jarðar. Fyrsta pissið mitt varð að gulri heimskautastjörnu. Þannig heilsaði Norðrið mér.

Miðaldra konan, Magi, talaði svolitla ensku. Hitt voru bendingar, augu, hendur. Tungumál kuldans.

Þegar ég vissi ekki hvernig ætti að nota gallann snerti hún, umhugsunarlaust, klofið á mér til að sýna mér falinn rennilás. Það var engin illgirni, engin vandræði: aðeins notagildi. Að lifa af.

Dagarnir þrír í snjóhúsinu

Þau komu með mat. Reyktan fisk, hráan fisk, þorskalifur, hvalkvið. Og hákarlakúlur. Það var ekkert val. Það var enginn annar kostur. Það var það sem náttúran gefur.

Svo drakk ég: rauðan vökva. Ég hélt að þetta væri vín. Það var síað, soðið og sætt hvalablóð. Ég drakk það. Það gaf mér kraft sem ég hafði aldrei fundið áður. Frumorku. Ég hélt að þetta væri kókaín. Nei. Það var Norðrið að fara inn í líkamann.

Konurnar fylgdust með mér. Gamli maðurinn fór á veiðar. Ég hvíldi mig og drakk blóð. Þrír dagar án síma, internets, tölvu, án Nino. Bara ég og þær.

Það var engin nótt. Aðeins ljós, eldur, ís og andardráttur.

Konurnar þrjár lögðust til svefns. Ég leitaði mér að stað. Sú yngsta lyfti handleggnum og gaf mér merki um að koma nær. Þær sprungu úr hlátri. Ég skildi það ekki. Þær sögðu að ég væri „jólin“ þeirra.

Þeirra leið til að segja að ég hefði verið tekinn í hópinn.

Ég reyndi að gefa þeim svolítið af peningum til að þakka fyrir mig. Þær neituðu. Þær vildu bara faðmlag. Og nokkur orð á kalabrísku til að finnast þær nær mér.

Þar skildi ég gildi sannra gjafa: þeirra sem hvorki er hægt að kaupa né selja.

Kveðja leiðsögukonunnar

Eftir þrjá daga kom leiðsögukonan. Hún talaði við konurnar þrjár í klukkutíma. Ég var úti. Ég skildi ekki hvað þær sögðu. Það kom mér ekki við. Það var þeirra tungumál, þeirra heimur, þeirra lög.

Í gámnum, meðan ég var að afklæðast, kom leiðsögukonan inn. Forvitin. Hreinskiptin. Norræn. Hún faðmaði mig fast. Hún kyssti mig. Húðin var hvít sem mjólk. Augun blá eins og ágústhiminninn.

Hún bað mig að taka sig með. Hún hefði gert hvað sem er til að komast burt úr þeim heimi.

Ég brosti af virðingu. Ég gat það ekki. Ég hefði ekki átt að gera það.

Ég skildi aðeins eftir eitt loforð handa henni: „Ef þig vantar eitthvað, skrifaðu mér bréf. Ég skal hjálpa þér.“ Hún neitaði meira að segja peningunum. Hún var falleg kona, en einmana. Einsemd sem sést ekki úr fjarlægð. Einsemd sem kuldinn fyrirgefur ekki.

Heimferðin

Við fórum að sækja Nino. Hann var himinlifandi. Hann vildi ekki fara heim. En ég átti stefnumót við konuna hans.

Hann sagði öllum frá dögunum sínum þremur. Ég þagði. Ég deildi aldrei neinu með manninum. Aðeins með pappírnum.

Og þannig, meðan Nino sneri aftur til síns heims, var ég þegar á leið til annars. Annar áfangastaður. Annar fundur.

Velkomin.

Eftirmáli

Norðrið tekur þig ekki: það breytir þér. Og það skilar þér aldrei

heilum til baka. Karlar koma á norðurpólinn í leit að ljósi, þögn, ljósmyndum, draumum. Konur verða eftir til að lifa af.

Karlar segja frá því sem þeir hafa séð. Konur þegja um það sem þær hafa reynt.

Karlar snúa heim. Konur verða eftir. Þær verða eftir í kuldanum, í húsum úr snjó, í þögnum sem enginn heyrir. Þær verða eftir til að halda uppi samfélögum sem hampa þeim ekki. Þær verða eftir til að vernda börn, gamalmenni, ókunnuga. Þær verða áfram ósýnilegar.

Ég tók aðeins eina minningu með mér þaðan: fallega, ótrúlega fallega konu, en eina. Ekki í rómantískum skilningi. Í mannlegum skilningi. Í harmrænum skilningi.

Hugleiðing

Norðrið drepur ekki líkamann. Það drepur nærveruna. Og það sem eftir verður er hvítt: staður þar sem konur lifa og hverfa á sama tíma.

Þess vegna skrifa ég. Vegna þess að öfgafullir staðir segja ekki sína eigin sögu. Og þeir sem ferðast um þá hafa ekki efni á þeim munaði að þegja.

Ekki ég. Ekki ég. Landið mitt ól mig, og heimurinn tekur á móti mér ekki sem gesti, heldur sem einum af fjölskyldunni.

Úr algerri hvítu Norðursins steig ég niður í algera ringulreið Bandaríkjanna.

BANDARÍKI NORÐUR-AMERÍKU

Ómögulega verkefnið

Að vinna í átján ár fyrir bandarískt fyrirtæki gefur þér nokkuð sem ekkert annað fyrirtæki í heiminum getur gefið: vinnumenningu, verkferla, skýrt hlutverk og gildakerfi sem er ekki kenning – heldur dagleg framkvæmd. Þeir útskýra það ekki fyrir þér; þeir byggja það upp í þér. Og þeir gera það án þess að biðja þig um leyfi.

Ég var á skrifstofunni í New York þegar mér var boðið starf sem mig hafði aldrei órað fyrir. Ekki stöðuhækkun. Ekki flutningur. Tilraun.

Leynilegt verkefni, sett á laggirnar til að prófa líkan af mannlegum samskiptum innan Bandaríkjanna. Þeir höfðu ekki valið stjórnendur, sálfræðinga eða þjálfara. Þeir höfðu valið fólk með ákveðna gerð af reynslu úr raunheiminum. Og nafnið mitt kom upp – þótt ég hefði verið í sölu í átján ár. Þeir horfðu ekki á stöðuna: þeir horfðu á hugann.

Prófið var einfalt að útskýra og afar erfitt að ljúka:

að heimsækja 50 ríki Bandaríkjanna á einu ári, velja borgirnar sjálfur og dvelja að minnsta kosti viku í hverri.

Síðustu tvær vikurnar yrðu skyldufrí. Þeir myndu greiða allan kostnað. Ég þurfti bara að lifa, fylgjast með, skilja og skila skýrslu hvern mánudag. Mannlegri, þurri, nákvæmri frásögn.

Ég skrifaði undir samninginn. Ég lét vita heima. Þau spurðu einskis. Þau vildu bara vita hvort mánaðarbirgðirnar væru komnar. Ég stóð frammi fyrir heilu ári í Ameríku. Þau stóðu, eins og alltaf, frammi fyrir næsta mánuði.

Til öryggis voru launin mín lögð beint inn á bankareikninginn minn á Ítalíu. Það var kurteisleg leið til að segja við mig: „Ekki gera neina vitleysu. Lifðu á því sem þú hefur. Sjáum hver þú ert í raun og veru.“

Það var ekki fyrr en fimmtán árum síðar sem ég fékk aðgang að upprunalegu skýrslunum mínum, greiningunum og gögnunum sem þeir höfðu safnað um mig. Þaðan er þessi bók sprottin. Ég fékk leyfi til að gefa hana út, með einu skilyrði: að nefna aldrei fyrirtækið sem pantaði hana.

Það skiptir ekki máli. Þessi saga fjallar ekki um vörumerki. Hún fjallar um mann í landi sem er ómögulegt að skilja nema maður upplifi það sjálfur.

Byrja ég á fjarlægasta staðnum?

Rökrétta valið var að byrja á jaðrinum, ekki í miðjunni. Af tveimur einföldum ástæðum:

1. Ég kom beint úr tilrauninni: skýr hugsun, hámarksathygli.
2. Með því að byrja á ystu mörkum gæti ég leiðrétt stefnuna og lokið ferðinni hreint.

Ég þurfti ekki að byrja í Boston eða Chicago. Ég varð að byrja við landamæri. Á stað sem var Ameríka aðeins á pappírnum.

Ég valdi Juneau, höfuðborg Alaska. Einangraða. Aðeins hægt að komast þangað með bát eða flugvél. Borg sem tilheyrir engum. Fullkominn staður til að byrja.

Að nýta úrræðin sem best

Áður en ég lagði af stað gerði ég það sem Bandaríkjamaður virðir umfram allt: ég skipulagði mig eins og fagmaður, ekki eins og

ferðamaður.

Ég hringdi í þrjú af vinsælustu flugfélögum, þau sem hafa stærstu innanlandsleiðakerfin. Á innan við klukkutíma keypti ég hefti með fimmtíu innanlandsflugum með 60% afslætti.

Engin tímamörk. Engin takmörk á dögum. Engar hömlur. Aðeins eitt skilyrði: að nota þau innan árs.

Ég gerði það sama við hótélkeðjur, Uber-leigubíla og bílaleigur og útbjó síðan almennilega áætlun um áfangana, aðferðirnar, en ekki tímasetningarnar.

Ég var tilbúinn.

Þetta var fyrsti raunverulegi sigurinn minn. Fyrsta merkið um að ég kynni að koma mér áfram. Ameríka umbunar þeim sem framkvæma, ekki þeim sem bíða.

Þegar fyrirtækið sá færsluna gerði það það sem bandarísk menning gerir alltaf: það kannaði áreiðanleikann.

Gat ég ráðið við heilt ár af stöðugum ferðalögum? Gat ég tekist á við óvæntar upptakur, vegalengdir og neyðartilvik? Var ég sjálfstæður?

Þess vegna gekk ég, áður en ég fór, frá öðru mikilvægu atriði:

Ég sá til þess að ég hefði mánaðarlega úttektarheimild upp á að minnsta kosti 100.000 dali á kreditkortinu mínu.

Það var ekki ætlað til eyðslu. Það var ætlað til að sýna að við gætum haldið utan um þetta. Bandaríkjamenn hugsa svona: ef þú hefur ekki sjálfræði hefurðu ekki frelsi. Og ef þú hefur ekki frelsi er ekki hægt að meta þig.

Frá þeirri stundu var verkefnið ekki lengur úthlutun. Það var köllun.

OG NÚ FERÐUMST VIÐ FYRIR ALVÖRU

Alaska er hluti af Bandaríkjunum aðeins landfræðilega. Það er annar heimur.

Það er staðurinn þar sem konur hverfa sporlaust. Þar sem kæra kemst aldrei á leiðarenda. Þar sem borgirnar eru aðeins siðmenntaðar eyjar í miðri villtri heimsálfu.

Juneau var fyrsta prófið mitt: höfuðborg án vegar sem tengir hana við restina af landinu. Bútur af Ameríku sem líður ekki eins og Ameríka.

Hér byrjaði ég að skilja eitt: ferðin yrði ekki landfræðileg. Hún yrði mannleg.

HLUTI 1 (I. bindi)

Alabama – Alaska – Arizona – Arkansas – Kalifornía – Colorado – Connecticut – Delaware – Flórída – Georgía

HLUTI 2 (II. bindi)

Havaí – Idaho – Illinois – Indiana – Iowa – Kansas – Kentucky – Louisiana – Maine – Maryland

HLUTI 3 (III. bindi)

Massachusetts – Michigan – Minnesota – Mississippi – Missouri – Montana – Nebraska – Nevada – New Hampshire – New Jersey – Nýja-Mexíkó

HLUTI 4 (IV. bindi)

New York – Washington

HLUTI 5 (V. bindi)

Norður-Karólína – Norður-Dakóta – Ohio – Oklahoma – Oregon
– Pennsylvanía – Rhode Island – Suður-Karólína

HLUTI 6 (VI. bindi)

Suður-Dakóta – Tennessee – Texas – Utah – Vermont – Virginía –
Vestur-Virginía – Wisconsin – Wyoming

FLÓRÍDA

Flórída er lifandi þversögn.

Þetta er ríkið sem heimurinn lítur á sem sumarleyfisstað: strendur, sól, skemmtigarðar, pálmatré, kokteilar, hlýr sjór, Miami, Orlando, Tampa. Litir alls staðar. Stöðug ásýnd hamingju.

En þeir sem búa þar vita að Flórída er líka: – langvarandi fátækt – óviðráðanleg húsaleiga – djúpstæður ójöfnuður – rányrkjuferðaþjónusta – stormar sem koma aftur og aftur – árstíðabundin vinna – brothætt samfélög – gífurlega mikið heimilisofbeldi – aldrað fólk skilið eftir á jaðrinum.

Þetta er ríki með tvö andlit: póstkortið handa ferðamanninum og raunveruleikinn handa konunum sem halda því uppi. Í Flórída er lítið talað um fjarveru kvenna. Hún felst undir sandinum, sjónum og skyldubrosunum. En hún er augljós þar, á hverjum degi.

Konan sem kemst af hverfur vegna félagslegs ofálags, eilífs óöryggis, ófullnægjandi þjónustu, ósýnilegra hlutverka sem halda hagkerfinu gangandi án viðurkenningar.

Þetta er hvarf í rekstri, ekki táknrænt hvarf.

Umönnunarkona aldraðra – 52 ára

Flórída er elliheimili Ameríku. Milljónir eldri borgara búa hér, margir án fjölskyldu, aðrir með alvarleg heilsufarsvandamál.

Það eru ekki stofnanirnar sem halda þeim uppi: það eru konurnar.

Hún er umönnunaraðili, sjúkraliði og starfsmaður á hjúkrunarheimili. Hún vinnur oft við erfiðar aðstæður: langar vaktir, lág laun, erfiðir sjúklingar, einkareknar stofnanir sem spara við sig í öllu og gífurleg ábyrgð.

Hún þarf að lyfta líkömum, gefa lyf, þrífa, þvo, hlusta, róa, halda.

Hún hefur engan tíma fyrir sjálfa sig. Hún hefur enga peninga til að leggja til hliðar. Líf hennar snýst um viðkvæmni annarra.

Fjarvera hennar er líkamleg: það er enginn dagur sem er í raun hennar.

Ef hennar nýtur ekki við kemur enginn í hennar stað. Kerfið getur ekki haldið sér uppi án hennar, en það lætur eins og það geti það.

Þjónustustúlkan á ferðamannasvæðinu – 26 ára

Flórída lifir á ferðaþjónustu. Ferðaþjónustan lifir á konum.

Hún vinnur á veitingastöðum, hótélum, börum, orlofsdvalarstöðum, skemmtigörðum, spilavítum, strandklúbbum. Hún hefur engan vinnutíma: hún hefur vaktir. Hún hefur ekkert öryggi: hún hefur árstíðir. Hún hefur engan starfsferil: hún kemst bara af.

Líf hennar er: – skyldubros – stöðugar beiðnir – þjórfé sem ræður mánuðinum – hrokafullir viðskiptavinir – yfirmenn sem skipta

henni út á einni mínútu – stöðugt tilfinningalegt vinnuframlag.

Á kvöldin fer hún seint á fætur, þreytt. Næsta morgun byrjar hún aftur.

Fjarvera hennar er siðferðileg: fyrir ferðamönnunum er hún ekki til. Hún er þjónusta, ekki manneskja.

Hún sér sjóinn á hverjum degi en hann er ekki handa henni.

Innflytjendakonan af innsvæðunum – 31

árs

Fjarri ströndunum og nútímaborgunum liggur hin raunverulega Flórída: akrar, gróðurhús, litlir, fátækir bæir, erfðisvinna.

Innflytjendakonan – oft frá Rómönsku Ameríku eða Haítí – heldur uppi öllu því sem ríkið vill ekki sýna: – heimilisþrif – landbúnaður – þökkun matvæla – illa launuð þjónusta – barnapössun án samnings – næturvaktir á mótelum. Þær óttast yfirvöld, lifa á litlu og senda peninga heim. Margar eru einar, aðrar með lítil börn sem þær ala upp í hörðum hverfum.

Fjarvera hennar er bæði efnahagsleg og málfarsleg: hún talar ekki góða ensku, hún kann ekki að biðja um hjálp, hún hefur engin raunveruleg réttindi. Kerfið notar hana. Og þegar ekki er lengur þörf fyrir hana lætur það hana falla.

Hún er konan sem heldur Flórída hreinni án þess að Flórída viðurkenni að hún sé til.

Konan sem lifir með storminum – 37 ára

að aldri

Flórída lifir undir stöðugri ógn fellibylja. Hverju tímabili fylgir kvíði: undirbúningur, lokun, bið, von.

Þegar stormurinn skellur á, hver verndar húsið, börnin, skjölin, það litla sem við eigum? Alltaf hún.

Margar konur búa í: – hjólhýsum – gömlum íbúðum – áhættusömum strandsvæðum – jaðarhverfum.

Hver fellibylur þýðir: rýmingu, atvinnumissi, að þvo vatnið af gólfinu, bjarga því litla sem eftir er.

Og oft þýðir það að gera það ein.

Fjarvera hennar er umhverfisleg: ríkið lofar vernd, en það eru þær sem verða harðast úti, neyddar til að hrynja og byrja aftur frá grunni. Í hverjum stormi missa þær eitthvað sem enginn getur bætt þeim: styrk, tíma, andlegt jafnvægi.

Eftirmáli – Flórída

Flórída lifir í stöðugri andstæðu: algjört ljós og algjört myrkur. Alþjóðleg ferðaþjónusta og óöryggi heimafólks. Sýnilegur auður og kerfisbundin fátækt.

Konur hér hverfa ekki á einni nóttu. Þær tærast hægt upp, á milli vakta, hita, fellibylja, viðskiptavina, aldraðra, barna, ótryggra starfa og óheyrlægs framfærslukostnaðar.

Fjarvera kvenna í Flórída er ekki atburður. Hún er ferli.

Stöðugur frádráttur orku, tíma, reisnar og viðurkenningar.

Kerfið lifir af þökk sé þeim, en hagar sér eins og þær væru ekki til.

Hugleiðing – Flórída

Flórída kennir eitt einfalt atriði: fjarvera kvenna getur verið litrík.

Það þarf hvorki kuldann í Alaska, söguna í Alabama né harðneskjuna í Arizona til að þurrka út konu.

Stundum nægir: – ferðamaður sem sér ekki – aldraður einstaklingur sem er háður öðrum – vinnuveitandi sem misnotar – fellibylur sem tekur allt – laun sem duga aldrei – ómöguleg húsaleiga – menning sem viðurkennir ekki ósýnilega vinnu. Flórída er staðurinn þar sem konur vinna í sólinni en lifa í skugganum.

Og þess vegna er hún í þessu bindi. Vegna þess að hún sýnir sannleikann: jafnvel hamingjusamasti staður í heimi getur verið grimmastur við þær sem halda honum uppi.

GEORGÍA

Georgía er tvöfalt ríki: nútímalegt á yfirborðinu, fornt í hjartanu.

Atlanta hreyfist hratt: tækni, flugvellir, tónlist, háskólar, fyrirtæki svartra, landsmál. Restin af ríkinu stendur hins vegar í stað: sveitir, matvælaíðnaður, trú, íhaldssemi, varanleg fátækt.

Þetta er svæði sem hefur skráð sig í sögu mannréttindabaráttunnar, en hefur skilið margar af konum sínum eftir.

Georgía þurrkar ekki út konur með sýnilegu ofbeldi. Hún þurrkar þær út með þunga hefðarinnar, með óhagganlegri fátækt, með fjölskylduábyrgð sem ekki er deilt, með erfiðri, illa launaðri vinnu sem virðist eðlileg.

Hér eru konurnar stoðin, vélin, miðjan. Og einmitt þess vegna er litið á þær sem sjálfsagðan hlut, sem sjálfsagðan hlut, þær eru notaðar, ofhlaðnar, hunsaðar í ákvörðunum.

Georgía er ríki sem lifir á herðum kvenna og hagar sér eins og sú byrði væri eðlileg.

Konan í matvælaiðnaðinum – 30 ára

Georgía er ein af höfuðborgum kjúklinga- og kjötiðnaðar í Ameríku. Risastórar verksmiðjur, endalausar framleiðslulínur, erfiðar vaktir, kalt umhverfi, stöðugur hávaði.

Konan sem vinnur hér mætir: – lýjandi endurtekningu – skurðum, krömdum fingrum, langvinnum verkjum – stöðugu eftirliti – tímapressu framleiðslunnar – ótryggum samningum – launum sem hækka aldrei.

Matvælaiðnaðurinn stöðvast aldrei: hvorki vegna veikinda, meðgöngu né fjölskylduvandamála.

Ef hana vantar kemur einhver í hennar stað innan hálf tíma. Enginn spyr hvers vegna. Enginn horfir á það sem hún ber á herðunum.

Fjarvera hennar er iðnaðarleg: smækkuð í hluta af vélinni. Tala sem verður að virka. Ekki líf sem þarf að skilja.

Konan í samfélögum svartra – 48 ára

Í Georgíu svartra eru konur allt: móðir, verkakona, leiðtogi, andlegur stuðningur, söguleg minning.

Það er hún sem heldur uppi stórfjölskyldunni, sem vinnur innan og utan heimilisins, sem framfleytir börnunum og oft barnabörnunum líka, sem heldur heilum samfélögum saman þegar

karlarnir hverfa vegna ótryggra starfa, veikinda, fangelsis eða þunglyndis.

Hún gegnir gríðarlegu hlutverki sem aldrei er viðurkennt.

Í Atlanta vinnur hún í: – skólum – heilbrigðisþjónustu – skrifstofum – opinberri þjónustu – samgöngum – aðstoð. Í dreifbýli suðursins enn frekar: – landbúnaði – verslunum – kirkjum – umönnun aldraðra – óformlegum stuðningi við sundraðar fjölskyldur

Fjarvera hennar er félagsleg: allir nota hana, allir gera kröfur til hennar, en enginn setur hana í miðju ákvarðananna.

Hún er konan sem heldur uppi heilli þjóð án þess að mega nokkurn tíma hrynja.

Konan sem lifir milli trúar og stjórnunar –

44 ára

Georgía er eitt trúræknasta ríki Ameríku. Kirkjan hér er ekki andlegt líf: hún er samfélagsskipulag.

Fyrir margar konur er trúin eina andrýmið. En margar eru fastar í þessu sama kerfi.

Ósveigjanleg hlutverk: – trygg eiginkona – nálæg móðir – virðuleg kona – virkur meðlimur samfélagsins

Strangar reglur: – ekki sýna veikleika – ekki „óhreinka“ fjölskylduna – ekki andmæla manninum á almannafæri – ekki víkja frá hefðbundnum hlutverkum.

Fyrir margar konur er trúin skjól. Fyrir aðrar er hún stjórnun.

Fjarvera hennar er menningarleg: hún getur ekki í raun tjáð hver hún er, því að samfélagið gefur henni fyrirfram ákveðna ímynd.

Hún brosir af skyldu, ekki af vali.

Ósýnilega konan í útjaðrinum – 32 ára

Utan Atlanta hægir tíminn á sér. Litlar borgir, lágmarksþjónusta, lélegir skólar og nánast engar samgöngur.

Konur hér lifa lífi fullu af smávandamálum sem eiga sér enga lausn: – lág laun – hækkandi húsaleiga – ófullnægjandi skólar – fjarlæg lækniþjónusta – útbreidd fíkn – skortur á tækifærum – líkamleg eða einhæf vinna.

Þær vinna í stórmörkuðum, á skyndibitastöðum, í vöruhúsum, við þrif og í verslunum á staðnum. Hver mánuður er fjárhagsleg barátta. Hvert ár virðist eins.

Fjarvera hennar er svæðisbundin: hún býr á stað sem breytist ekki og leyfir henni ekki að breytast.

Hún er föst, ekki vegna lokaðra dyra, heldur vegna heillar hreyfingarlausrar landafræði.

Eftirmáli – Georgía

Georgía er ríki sem krefst þess að þú vitir hvert þú átt að horfa. Ef þú horfir á Atlanta heldurðu að þú sjáir nútímann. Ef þú horfir á dreifbýli suðursins sérðu forna sögu. Ef þú horfir á iðnaðinn sérðu harðasta hluta hagkerfisins. Ef þú horfir á samfélögin sérðu erfiðleika í gervi hins eðlilega.

Konur hér hverfa ekki skyndilega. Þær slíta sér hægt út undir: – ósveigjanlegum hefðum – erfiðisvinnu – þvinguðum hlutverkum – mjúkri fátækt – gífurlegri ábyrgð – samfélögum sem krefjast mikils og gefa lítið.

Fjarvera kvenna í Georgíu er ekki tóm. Hún er byrði.

Byrði sem konur bera án þess að kvarta nokkurn tíma, því að enginn í kringum þær hefur vanið þær á að á þær sé hlustað.

Hugleiðing – Georgía

Georgía sýnir harðan sannleika: til eru ríki þar sem konur eru ekki þurrkaðar út af áföllum, heldur af vana.

Það er eðlilegt að hún þrauki. Það er eðlilegt að hún geri meira. Það er eðlilegt að hún sé alls staðar. Það er eðlilegt að hún hrynji ekki. Það er eðlilegt að hún brosi jafnvel þegar hún er þreytt.

Og þegar eitthvað verður „eðlilegt“ hættir það að sjást.

Georgía kennir að fjarvera getur verið byggð upp af hefðinni sjálfri: opinbert ofbeldi er ekki nauðsynlegt, félagslegt hlutverk sem hefur verið þröngvað upp á fólk í áratugi nægir.

Konurnar hér biðja ekki um sýnileika. Þær biðja einfaldlega um að verða ekki étnar upp af kerfinu sem þær halda uppi.

Og það nægir til að setja Georgíu í hjarta bindisins.

HAVAÍ

Havaí er glæsilegasta blekkingin í Bandaríkjunum.

Í augum heimsins eru eyjarnar paradís: strendur, grænblár sjór, brimbretti, fullkomið loftslag, póstkort, ferðaþjónusta úr bæklingi. Litir alls staðar, sýndarró, stórbrotin náttúra.

En hin raunverulega Havaí er allt önnur: – gífurlega hár framfærslukostnaður – lág laun – landeign á fárra höndum – ferðaþjónusta sem gleypir auðlindirnar – jaðarsett heimasamfélög – sjálfsmynd sem hefur verið þurrkuð út eða seld – fátækt falin á bak við fullkomið landslag.

Konur hér hverfa ekki vegna augljóss ofbeldis. Þær hverfa vegna þess að þær búa í landi sem selur heiminum eina mynd og felur aðra fyrir þeim sem búa þar.

Fjarvera þeirra er tvöföld: – ósýnilegar í tölum ferðaðþjónustunnar – ósýnilegar í bandarískri menningarfrásögn.

Havaí þurrkar ekki út konur með einu höggi. Eyjarnar þurrka þær út með hægð. Með hagkerfinu. Með ferðaðþjónustu sem skilur ekkert rými eftir. Með stolnum sjálfsmyndum.

Gestriskonan – 34 ára

Havaí lifir á ferðaðþjónustu. Starfsfólk í gestamóttöku, þjónustustúlkur, herbergisþernur, herbergisþjónusta, heilsulindir og afþreying fyrir ferðamenn. Konur eru hjarta þessa kerfis hér.

Hún vinnur í umhverfi sem virðist fullkomið, en er í reynd: – mikill hraði – lág laun – stöðugar kröfur – ómögulegur vinnutími – yfirmenn sem krefjast skyldubrosa – viðskiptavinir sem koma oft fram við hana eins og hún sé „hluti af pakkanum“.

Hún býr við tvö varanleg vandamál:

1. óviðunandi húsaleiga (margir deila húsnæði með 3–4 manns)

2. framfærslukostnaður sem slær öll met (allt kostar tvöfalt

meira en á meginlandinu)

Paradís náttúrunnar er allt í kringum hana, en líf hennar er dagleg kapphlaup við útgjöldin.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún vinnur í paradís sem hún hefur ekki efni á.

Frumbyggjakonan á Havaí – 29 ára

Frumbyggjakonan er hjarta Havaí og sú sem stendur verst að vígi.

Sagan er skýr: nýlendustefna, landmissir, menningarleg þvingun, ágeng ferðabjónusta. Líf hennar er jafnvægi milli hefðar, fjölskyldu, vinnu og menningarlegrar mótspyrnu.

Hún vinnur oft í mikilvægum geirum: – skólum – heilbrigðisþjónustu – samfélagsaðstoð – félagslegum verkefnum – hefðbundnum landbúnaði – menningarverkefnum.

Hún gegnir gríðarlegu hlutverki en fær enga viðurkenningu. Menning hennar er seld heiminum sem þjóðlegur skrautbúnaður: dansar, tónlist og tákn sem breytt hefur verið í skemmtun fyrir ferðamenn.

Fjarvera hennar er menningarleg: sjálfsmynd hennar er sýnd en ekki virt.

Hún er alls staðar til staðar sem mynd, alls staðar fjarverandi sem rödd.

Konan sem ber uppi fjölskyldur margra

kynslóða – 46 ára Á Havaí eru margar fjölskyldur þar sem margar kynslóðir búa saman: ekki vegna hefðar, heldur af efnahagslegri nauðsyn.

Þrjár kynslóðir í sama húsi, oft litlu: afar og ömmur, foreldrar, börn, systkini.

Konan hér er burðarás heimilisins: – hún vinnur – hún eldar – hún annast börnin – hún hjálpar öldruðum – hún er brú milli ólíkra tungumála – hún heldur bókhaldið – hún tekst á við vandamálin án hjálpar.

Hún hefur einstaklega lítinn frítíma. Nánast ekkert persónulegt rými. Gífurlega tilfinningalega byrði.

Fjarvera hennar er heimilisleg: allir eru háðir henni, en enginn sér hana eins og hún er í raun.

Fjölskyldan er styrkur hennar og búr hennar.

Konan sem lifir milli einangrunar og náttúru – 32

ára

Utan Honolulu og orlofsdvalarstaðanna er fjölbreyttur eyjaklasi: afskekktar eyjar, lítil þorp, einangruð samfélög.

Hér er vinnan: – landbúnaður – fiskveiðar – viðhald – smáþjónusta – nauðsynlegustu skólar – umönnun í samfélaginu.

Konan lifir lífi sem virðist einfalt séð frá meginlandi Ameríku. Það er erfitt: takmarkaðar samgöngur, fjarlæg heilbrigðisþjónusta, nánast engin tækifæri, útbreidd fíkn, himinhátt verðlag og einangrun hugans sem þykir eðlileg.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún lifir utan korta valdsins og utan ímyndunarafls þjóðarinnar.

Náttúran er fegurð og einsemd.

Eftirmáli – Havaí

Havaí er staður þar sem allt er tvöfalt: fegurð og strit, auður og fátækt, ímynd og veruleiki, ferðaðjónusta og rótleysi.

Konur hér eru ekki þurrkaðar út af hörmungum, heldur af hagkerfinu. Af sögunni. Af ágengri ferðaðjónustunni. Af yfirþyrmandi framfærslukostnaði. Af fullkominni frásögn sem sýnir allt nema þær.

Fjarvera kvenna á Havaí stafar af: – stolinni sjálfsmynd – illa launaðri vinnu – seldri menningu – þungbærum fjölskylduskyldum – engu persónulegu rými – óvissri framtíð.

Havaí virðist létt. Það er hún ekki.

Hugleiðing – Havaí

Hvert ríki sýnir annað andlit fjarverunnar. Á Havaí hefur fjarveran lit sjávarins, lögun sandsins, rödd hefðar sem er misnotuð.

Hér er konan sýnileg sem mynd og ósýnileg sem manneskja. Hún er notuð í markaðssetningu ferðaþjónustunnar, í þjóðlegum skrautbúnaði sem seldur er gestum, í fullkomnum myndum frá orlofsdvalarstöðum.

En raunverulegt líf hennar er: – dýrt – lýjandi – fullt af ábyrgð – fullt af málamiðlunum – nánast laust við félagslegan framgang.

Havaí kennir að jafnvel paradís getur verið byggð á fjarveru þeirra sem þar búa.

Og þess vegna er þetta ríki í bókinni: ekki sem draumastaður, heldur sem sönnun þess að heimurinn horfir á yfirborðið og hunsar þær sem halda veruleikanum uppi.

IDAHO

Idaho er ríki sem lifir í skugganum. Það gefur ekkert hljóð frá sér, vekur enga athygli og restin af Ameríku talar nánast aldrei um það.

Það er fjöll, landbúnaður, kartöflur, búfé, kuldi, fjarlægðir, þögn. Það er land ríkt af náttúru og snautt af tækifærum. Ríki þar sem tíminn líður hægt, og líf kvennanna enn hægar.

Idaho þurrkar ekki út konur með stórbrotnu ofbeldi. Það þurrkar þær út með einsemd, ósveigjanlegri trú, skorti á þjónustu, landfræðilegri fjarlægð, dreifðri fátækt og menningu sem gengur út frá því sem vísu að konur haldi öllu saman. Fjarvera kvenna hér er afurð landafræðinnar: rýmin eru gífurleg, auðlindirnar fáar, samfélögin lokuð.

Landbúnaðarkonan – 36 ára

Idaho lifir á landbúnaði og búfjárrækt. Konur hafa alltaf verið hluti af virðis_keðjunni. Þær eru ekki kallaðar „hjálp“, heldur vegna þess að án þeirra virkar ekkert.

Hún vinnur á ökrunum, í fjósunum, sér um heimilið og börnin, oft án þess að gera greinarmun á vinnu og einkalífi.

Fótaferð fyrir dögum, dýr, kalt vatn, þrif, uppskera, máltíðir eldaðar handa öllum. Engir frídagar. Engin sérstök laun. Það er allt saman „fjölskyldan“.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún vinnur eins og karlmaður, en opinberlega „vinnur hún ekki“.

Hún kemur hvorki fram í launum, skjölum né hagtölum. Hún er aðeins til í stritinu.

Konan í íhaldssömu kirkjunum – 42 ára

að aldri

Í Idaho er trúin áberandi og sterk, oft íhaldssöm. Hér verða konur að holdgera ákveðnar fyrirmyndir: móður, eiginkonu, trúrækna persónu, þögla, virðulega, alltaf til taks.

Samfélagið fylgist með. Dæmir. Leiðréttir.

Hún hefur ekki efni á að stíga út úr hlutverki sínu: hvert frávik er blettur á fjölskyldunni. Fjarvera hennar er menningarleg: hún hverfur ekki líkamlega; hún hverfur inn í hlutverkið sem henni er úthlutað.

Hún er alls staðar til staðar, en hún getur ekki tjáð sig.

Konan í ósýnilegu störfunum – 30 ára

Utan ræktarlandanna og kirknanna eru litlir bæir: Nampa, Idaho Falls, Pocatello.

Hér vinnur konan sem: – gjaldkeri – ræstingakona – starfsmaður í símaveri – afgreiðslukona – starfsmaður á skyndibitastað – aðstoðarmaður í skóla.

Störf sem halda uppi heilum samfélögum en byggja ekki upp starfsferil, leyfa engan framgang og tryggja ekkert öryggi.

Fjarvera hennar er félagsleg: stjórn málin telja líf hennar ekki „mikilvægt“, það kemst ekki inn í þróunaráætlanir, það kemur ekki fram í opinberri umræðu.

Hún er konan sem heldur „venjulegu“ Idaho á floti, sú sem enginn talar um.

Konan sem lifir í fjarlægðinni – 51 árs

Í Idaho eru klukkutímar á milli heimila og samfélaga. Langir vegir, fjarlæg sjúkrahús, fáir skólar og fáar verslanir.

Konan sem býr hér mætir: – einangrun hugans – hörðum vetrum – fjarlægri heilbrigðisþjónustu – endalausri bið eftir hjálp – lífi sem er allt innan heimilisins – útbreiddri fíkn – falinni fátækt. Ef neyðartilvik kemur upp er hún ein. Ef hún á í vanda bíður hún. Ef hún er þreytt sér það enginn.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur inn í fjarlægðina. Hún er til, en utan kortsins.

Eftirmáli – Idaho

Idaho er ríki skóga, fjalla og þagnar. Og í þögninni týnast konur auðveldar.

Fjarvera hennar er ekki hneyksli, hún er ekki frétt, hún er ekki tala. Hún er daglegt tóm sem skapast af: – ósveigjanlegum hlutverkum – þungbæru sveitalífi – erfiðri landafræði – veiku hagkerfi – trú sem skipar fyrir og hlustar ekki.

Idaho særir ekki með hávaða. Það særir með afskiptaleysi.

Hugleiðing – Idaho

Hvert ríki hefur sitt form fjarveru. Í Idaho tekur fjarveran á sig form fjarlægðar.

Hér er konunni ekki ýtt út úr kerfinu: kerfið sér hana ekki einu sinni.

Hún er ósýnileg vegna þess að hún býr þar sem ekkert nær til: engar upplýsingar, engin heilbrigðisþjónusta, engin stjórnmál, engin tækifæri.

Idaho sýnir að það þarf ekki harmleik til að þurrka út nærveru kvenna. Það eina sem þarf er land sem hreyfist hægar en lífið.

Og þess vegna er þetta ríki í bindinu: vegna þess að fjarvera þess gefur ekkert hljóð frá sér en vegur eins og fjall.

ILLINOIS

Illinois er ríki öfgafullra andstæðna. Chicago er víðfeðm stórborg, iðnaðar- og fjármálahjarta Miðvesturríkjanna. Menningarlegur

risi, ofbeldisfullur, skapandi og sundraður. Restin af ríkinu er önnur saga: sveitir, smábæir, landbúnaður, falin fátækt og íhaldssamt hugarfar.

Þetta er tvöfalt landsvæði: stórborg og sveit, nútími og hnignun, tækifæri og mistök, háskólar og yfirgefin hverfi.

Í Illinois hverfa konur ekki af einni ástæðu. Þær hverfa vegna þess að þær verða að halda jafnvægi milli of margra ólíkra heima, of margra brotinna kerfa, of margra daglegra krafna sem taka aldrei enda.

Fjarvera hennar er borgarleg, sveitaleg, efnahagsleg og félagsleg. Hún fer eftir því hvar hún býr, en áhrifin eru þau sömu: hún ber byrði, ekki viðurkenningu.

Konan úr hörðu hverfunum í Chicago –

32 ára Chicago er tvær borgir í einni: sú sem birtist í kvikmyndunum og sú sem enginn vill horfa á.

Hún býr í þeirri seinni. Hverfum þar sem: – ofbeldi er eðlilegt – skólarnir eru veikir – verslanir loka – heilbrigðisþjónustan er of dýr – stjórnvöld ná ekki til fólksins – lögreglan kemur seint eða kemur illa.

Hún vinnur hvar sem hún getur: á skyndibitastöðum, í stórmörkuðum, við þríf, á illa launuðum dagheimilum, við lágmarksaðstoð. Vandir hennar er ekki einn: þeir eru tíu í einu. Börn sem þarf að vernda, húsaleiga sem þarf að greiða, hægar samgöngur, ómögulegur vinnutími, fjandsamlegt umhverfi.

Fjarvera hennar er borgarleg: hún býr í heimsfrægri borg sem lítur aldrei í áttina til hennar.

Konan á sjúkrahúsunum og heilsugæslustöðvunum – 44 ára

Í Illinois eru nokkrar af mikilvægustu heilbrigðisstofnunum landsins. Á bak við þessi tilkomumiklu nöfn eru þúsundir kvenna: hjúkrunarfræðingar, tæknifólk, starfsmenn, umönnunaraðilar og stuðningsfólk.

Það eru þær sem halda eftirfarandi á floti: – bráðamóttökum – yfirfullum deildum – viðkvæmum sjúklingum – næturvöktum – stöðugum neyðartilvikum.

Þetta er starf sem gefur þér engan frið, sem slítur þér út líkamlega og andlega.

Fjarvera hennar er í rekstrinum: ef hún stoppar hrynur allt kerfið, en rödd hennar vegur ekki eins þungt og vinnan hennar.

Hún er konan sem læknað alla án þess að nokkur lækni hana.

Sveitakonan – 50 ára

Utan Chicago og fjarri háskólunum liggur dreifbýlt Illinois sem fáir þekkja: víðáttumiklir akrar, auðir vegir, litlir skólar, fjarlæg sjúkrahús.

Konur hér lifa erfiðum veruleika: – árstíðabundinn landbúnaður – líf sem er allt innan heimilisins – lokuð samfélög – lítil þjónusta – útbreidd fíkn meðal karla – einangrun hugans. Hún hefur engin tækifæri. Hún hefur enga aðra kosti. Hún hefur ekkert stuðningsnet.

Fjarvera hennar er svæðisbundin: hún hverfur inn í fjarlægðina, ekki vegna þess að hún sé einskis virði, heldur vegna þess að hún býr þar sem heimurinn nær ekki til.

Þjónustukonan frá Rómönsku Ameríku – 29 ára

Í Illinois er gríðarstórt samfélag fólks frá Rómönsku Ameríku, einkum í Chicago og iðnaðarúthverfum hennar.

Innflytjendakonur eru ósýnileg stoð heilla atvinnugreina: – veitingaþjónustu – þrifa – umönnunar aldraðra – hótela – léttiðnaðar – barnapössunar – dreifingar.

Hún vinnur hörðum höndum. Hún þénar lítið. Hún vinnur tvö störf. Hún talar ensku eins vel og hún getur. Hún elur upp börnin sín ein, eða nánast ein.

Hún er konan sem gerir öðrum kleift að lifa þægilegu lífi án þess að fá nokkurn tíma sama rými.

Fjarvera hennar er efnahagsleg og málfarsleg: hún hefur enga rödd, enga vernd, engan tíma til að kvarta.

Eftirmáli – Illinois

Illinois er flókið og þungbært ríki. Það er ekki aðeins ein fjarvera kvenna. Þær eru að minnsta kosti fjórar, allar ólíkar, allar raunverulegar:

– í borginni – í heilbrigðiskerfinu – í sveitinni – meðal innflytjenda

Sviðið breytist, en niðurstaðan ekki: konur gera allt það sem ríkið er hætt að gera.

Og meðan hún heldur út hverfur hún. Illinois þurrkar ekki út konur vegna þess að það hunsar þær. Það þurrkar þær út vegna þess að það lítur á þær sem sjálfsagðan hlut.

Hugleiðing – Illinois

Hvert ríki sýnir sannleikann. Illinois sýnir þetta:

Jafnvel þegar kona er alls staðar getur hún verið fjarverandi frá öllu sem skiptir máli.

Hún er á vöktum sjúkrahúsanna, í fátækum hverfum, í einangruðum sveitum, í ósýnilegum störfum rómönsku hagkerfisins.

Hún er til staðar í hverju mikilvægu hlutverki, en útilokuð frá hverju borði þar sem framtíð ríkisins er ákveðin.

Fjarvera kvenna í Illinois er í réttu hlutfalli við framlag þeirra: því meira sem þær þrauka, þeim mun minna sjást þær.

Og það er einmitt þessi gallaða jafna sem gerir þennan kafla nauðsynlegan.

INDIANA

Indiana er ríki sem lifir á venjum, ekki breytingum. Þetta er Mið-Ameríka, sú sem kemst ekki í fréttirnar, sem krefst einskis, sem fer í gegnum daginn eins og allt verði óbreytt.

Þetta er land: – íhaldssamrar kristni – landbúnaðar – smábæja – vélaiðnaðar – endalausra hraðbrauta – hægs takts sem fyrirgefur ekki þreytu. Þetta er ekki ríki sem springur. Þetta er ríki sem eyðir. Dag eftir dag.

Konur hér hverfa ekki vegna augljósra áfalla. Þær hverfa vegna þess að þær verða að takast á við kerfi sem var ekki hannað fyrir þær: fjölskyldu, vinnu, trú, ósveigjanleg hlutverk, lítil samfélög, þungar væntingar.

Fjarvera kvenna í Indiana er eðlileg.

Samfélagslega viðurkennd. Eins og það væri eðlilegt að konur væru annars flokks.

Verksmiðjukonan – 33 ára

Indiana er fullt af verksmiðjum: bílar, vélar, íhlutir, vélbúnaður. Langar, einhæfar, háværar framleiðslulínur.

Konan hér vinnur við: – samsetningu – skoðanir – færibönd – gæðaeftirlit – iðnaðarvöruhús.

Harður taktur, lýjandi vaktir, líkami sem slitnar.

Launin duga, en þau frelsa ekki. Lífið er alltaf eins: heimili → verksmiðja → heimili.

Fjarvera hennar er líkamleg: vinnan eyðir henni fyrir fertugt. Verkir, bak, handleggir, hné. Líkami sem ber undirskrift framleiðslukerfisins.

Hún er konan sem framleiðir vél Ameríku án þess að hafa efni á því sem hún smíðar.

Konan í evangelísku kirkjunum – 45 ára

að aldri

Indiana er eitt trúræknasta ríki Miðvesturríkjanna. Evangelískar kirkjur eru alls staðar, með samheldnum söfnuðum og skýrt afmörkuðum hlutverkum.

Hér lifa konur innan nákvæmlega afmarkaðs ramma: – eiginkona – móðir – uppalandi – trúrækin nærvera – siðferðileg fyrirmynd fjölskyldunnar.

Vandinn er ekki trúin. Vandinn er félagslega eftirlitið sem umlykur hana.

Ef hún skilur er hún dæmd. Ef hún breytir lífi sínu er hún einangruð. Ef hún fylgir ekki reglunum verður hún slæmt fordæmi.

Fjarvera hennar er menningarleg: hún getur ekki sýnt sig eins og hún er, aðeins eins og hún ætti að vera.

Hún er alls staðar til staðar, en alltaf sem þvingað hlutverk.

Sveitakonan – 51 árs

Utan smábæjanna og verksmiðjanna liggur dreifbýlt Indiana: víðáttumiklir akrar, dreifð hús, lítil samfélög, langar þagnir.

Konur hér lifa án stuðnings: – fáir læknar – engar samgöngur – fjarlægjar verslanir – skólar með lágmarksúrræði – árstíðabundin landbúnaðarvinna – öll ábyrgð á heimilinu.

Hún hefur ekkert svigrúm. Hún hefur ekkert öryggisnet. Hún hefur enga aðra kosti. Fjarvera hennar er landfræðileg: hún býr of langt frá öllu, og enginn byggir upp þjónustu sem nær til hennar.

Þetta er hæg, gleymd Ameríka, og hún er föst þar.

Konan í lágmarkspjónustunni – 29 ára

Í borgum Indiana – Fort Wayne, Evansville, South Bend – halda konur uppi vinnunni sem enginn vill sjá:

– illa launaður gjaldkeri – ræstingakona – þjónustustúlka á skyndibitakeðjum – umönnunaraðili aldraðra – starfsmaður í kjörbúð – barnapía án samnings

Hún vinnur mikið, þénar lítið og lifir sífellt í næsta mánuði.

Vandi hennar er ekki aðeins fjárhagslegur. Hann er andlegur: hún sér enga framtíð. Hún sér engan framgang. Hún sér enga möguleika á úrbótum.

Fjarvera hennar er félagsleg: hún er ómissandi í daglegu lífi allra og á sama tíma er komið fram við hana eins og hægt sé að skipta

henni út á einni mínútu.

Eftirmáli – Indiana

Indiana er kyrrstætt ríki. Og á kyrrstæðum tímum villast konur fyrr af leið.

Hér eru engar miklar byltingar, hér eru engar miklar umbætur, hér er enginn þrýstingur á breytingar.

Konan heldur uppi: fjölskyldunni, vinnunni, samfélaginu, trúnni.

Og meðan hún heldur út hverfur hún. Fjarvera hennar er gerð úr hinu eðlilega: hún er ekki frétt, hún er ekki hneyksli, hún er ekki neyðarástand.

Hún er hægur og stöðugur frádráttur.

Hugleiðing – Indiana

Hvert ríki hefur sitt form fjarveru. Í Indiana er það form hversdagsleikans.

Hér kemur konan og lifir við ósýnileika af völdum þriggja afla: – hefðarinnar – vinnu sem ekki sést – samfélaga sem dæma í stað þess að hlusta.

Hið eðlilega verður búr. Hlutverkið verður sjálfsmynd. Stritið verður skylda.

Indiana kennir að fjarvera kvenna getur orðið til án illgirni: ef enginn spyr nokkurn tíma hvernig kona hafi það í raun og veru.

Og þess vegna er þetta ríki í bókinni: vegna þess að það þarf ekki harmleik til að þurrka út manneskju. Hversdagslífið nægir.

IOWA

Iowa er landbúnaðarhjarta Ameríku. Endalausar breiður af maís, sojabáunum, býlum, sílóum, beinum vegum, fjarlægum húsum. Utan frá virðist þetta einfalt ríki: vinna, fjölskylda, þögn. En þeir sem búa þar vita að einfaldleikinn er gríma. Á bak við hana býr flókið samhengi sem enginn útskýrir.

Iowa er hvorki nútímalegt né afturhaldssamt: það er kyrrstætt. Traust, landbúnaðarlegt, íhaldssamt, hagsýnt kyrrstætt ríki. Ríki þar sem hringrás jarðarinnar ræður öllu, og konur verða að laga sig að takti sem tekur ekkert tillit til lífs þeirra.

Hér hverfa konur ekki vegna dramatískra atburða. Þær hverfa vegna stöðugar þreytu, óbreyttra hlutverka, skorts á öðrum kostum, víðáttumikils, tómss lands sem étur upp tíma þeirra, orku og sjálfsmynd.

Fjarvera kvenna í Iowa er landbúnaðarleg, heimilisleg og andleg. Þetta er hægt hvarf sem enginn sér vegna þess að það virðist „eðlilegt“.

Bóndakonan – 37 ára

Hún „hjálpar“ ekki til á býlinu. Hún er alltaf að vinna.

Hún vaknar fyrir dögum, rekur dýrin saman, gerir verkfærin klár, sinnir ræktuninni, þrífur, eldar, skipuleggur, keyrir, gerir við. Þetta er hringrás sem tekur aldrei enda: árstíð eftir árstíð, ár eftir ár.

Hún hefur engin laun. Hún hefur engan vinnutíma. Hún hefur enga vernd.

Vinnan er talin „fjölskyldan“ og hverfur þess vegna úr tölum, reikningum og viðurkenningu.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún vinnur 50% vinnunnar, en hún finnst hvergi.

Hún er ómissandi, en hún er ekki til í skjölunum.

Konan sem lifir milli trúar og

samfélags – 45 ára Kirkjurnar í smábæjum Iowa hafa meiri áhrif en stjórnvöld. Þær ákveða hlutverk, hegðun og mörk. Og fyrir konurnar er handritið alltaf það sama:

– móðir – eiginkona – virðuleg persóna – virk í samfélaginu – aldrei út af sporinu

Hún getur ekki skilið án smána. Hún getur ekki breytt lífi sínu án gagnrýni. Hún getur ekki sýnt að hún sé brothætt án „afskipta“ samfélagsins.

Fjarvera hennar er menningarleg: sjálfsmynd hennar er ekki hennar eigin, hún er samfélagsins.

Hún lifir innan hlutverks, ekki innra með sjálfri sér.

Konan í lágmarksstörfunum – 31 árs

Í meðalstórum borgum – Des Moines, Cedar Rapids, Davenport – sinna konur störfunum sem halda öllu ríkinu uppi:

– gjaldkeri – ræstingakona – þjónustustúlka – starfsmenn á skyndibitastöðum – starfsfólk á hjúkrunarheimilum – barnapíur – illa launaðar umönnunarkonur aldraðra

Langar vaktir, lág laun, enginn hreyfanleiki.

Líf hennar er summa lítilla átaka: troðfull dagskrá, börn, útgjöld, bensín, hækkandi húsaleiga, laun sem breytast aldrei. Fjarvera

hennar er félagsleg: án hennar stöðvast allt, en enginn telur hana lykilpersónu í hagkerfinu.

Það er hægt að skipta henni út, jafnvel þótt í raun sé ekki hægt að skipta henni út.

Konan sem lifir í fjarlægðinni – 52 ára

Iowa er gríðarstórt. Það eru hús 30, 40 eða 50 mínútur frá stórmarkaði. Heilsugæslustöð getur verið klukkutíma akstur í burtu. Skólar eru strjálir. Samgöngur eru nánast engar.

Konan sem býr hér mætir: – hörðum vetrum – neyðartilvikum án aðstoðar – veikindum sem hún verður að sjá um sjálf – einangrun hugans – allri ábyrgð á heimilinu og börnunum – skorti á örvun, tengslanetum, samfélögum í grenndinni.

Ef eitthvað gerist er enginn til staðar klukkutímum saman. Ef hún brotnar niður tilfinningalega hefur hún engan til að segja frá. Ef hún á í vanda leysir hún hann eins vel og hún getur.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur inn í fjarlægðina. Fjarlægð sem heimurinn sér ekki vegna þess að hann upplifir hana ekki.

Eftirmáli – Iowa

Iowa er ríki sem lifir á þögulu striti. Jörðin gefur ekkert hljóð frá sér. Og ekki heldur konurnar sem halda henni uppi.

Fjarvera þeirra er dagleg: ekki sláandi, ekki sýnileg, ekki tilkynnt. Þær halda uppi fjölskyldunni, býlinu, vinnunni og samfélaginu. Og meðan þær halda sjálfum sér uppi hverfa þær inn í skyldurnar.

Iowa þurrkar ekki út konur. Það horfir bara ekki á þær.

Hugleiðing – Iowa

Hvert ríki afhjúpar eina hlið fjarverunnar. Í Iowa tekur fjarveran á sig form þungbærs hversdagsleika.

Það er hugmyndin um að „svona hafi þetta alltaf verið gert“, að konur eigi að halda uppi, ekki krefjast, að strit þeirra sé náttúrulegt, að rödd þeirra skipti minna máli en jörðin, fjölskyldan, taktur landbúnaðarins.

Iowa kennir að fjarvera kvenna krefst ekki ofbeldis. Hefð sem enginn efast um nægir.

Og þess vegna er það hluti af bókinni: til að sýna Ameríkuna sem breytist ekki og konurnar sem greiða gjaldið fyrir hreyfingarleysi hennar.

KANSAS

Kansas er víðáttumikið, tómmt rými. Akrar, vindur, beinir vegir, eilífir sjóndeildarhringir. Fyrir mörgum er það aðeins gangvegur milli mikilvægari ríkja. Fyrir þá sem búa þar er það landafræði sem mótar líf þeirra: einangrun, hefð, landbúnaðarvinna, lítil samfélög sem breytast hægt, ef nokkurn tíma.

Kansas drepur ekki konur með sýnilegu ofbeldi. Það drepur þær með endurtekningu, einsemd, skorti á öðrum kostum, menningu sem haggast ekki um tommu.

Þetta er ríki þar sem allt vegur þungt: vegurinn, fjarlægðin, trúin, landbúnaðarvinnan, dómur samfélagsins.

Konan hér hverfur ekki vegna atburðar. Hún hverfur vegna takts. Takts sem setur hana aldrei í miðjuna.

Konan á stórbýlunum – 38 ára

Kansas lifir á iðnaðarlandbúnaði. Risavaxnar vélar, stórtæk uppskera og vinna sem tekur aldrei enda.

Hér eru konur ómissandi hluti af virðiskeðjunni: – þær aka tækjunum – þær sinna dýrunum – þær halda utan um fjármál fjölskyldunnar – þær skipuleggja máltíðir handa öllum – þær fylgjast með tímum, fræjum, uppskeru – þær sjá um viðhald – þær annast heimilið og börnin.

Hún vinnur jafnmikið og karlmaður, oft meira. En opinberlega er hún „húsmóðir“.

Fjarvera hennar er efnahagsleg: hún skapar verðmæti, en kemur hvorki fram í tekjum, skjölum né hagtölum.

Hún er súla án viðurkenningar.

Konan í litlu samfélögunum – 47 ára

Smábærir í Kansas virka eins og lokaðar lífverur. Allir þekkja alla. Allir tala um alla. Allir dæma alla. Konur lifa í ósveigjanlegum hlutverkum: – móðir – eiginkona – trúsrækin persóna – stöðug nærvera í kirkjunni – stoð samfélagsins – þátttaka í skólunum á staðnum.

Hún getur ekki breytt lífi sínu án þess að fylgst sé með henni. Hún getur ekki brotnað saman án þess að fá á sig stimpil. Hún getur ekki endurskapað sjálfa sig án þess að vera dæmd.

Fjarvera hennar er menningarleg: hún tilheyrir ekki sjálfri sér; hún tilheyrir samfélaginu.

Hún er ekki frjáls: hún er hagnýt.

Konan sem vinnur í lágmarksþjónustu – 33

ára

Í meðalstórum borgum – Wichita, Topeka, Overland Park – vinna konur grunnstörf samfélagsins:

– gjaldkeri – ræstingakona – starfsmaður í matvöruverslun – þjónustustúlka – starfsmaður á hjúkrunarheimili – aðstoðarmaður í skóla

Hún vinnur hörðum höndum, þénar lítið. Hún hefur engan framgang, engan starfsferil, engin verkfæri.

Líf hennar er gert úr: óstöðugum vöktum, börnum sem þarf að annast, lélegri opinberri þjónustu og húsaleigu sem étur upp helminginn af laununum hennar.

Fjarvera hennar er félagsleg: hún gerir allt, en fyrir ríkinu er hún ekki forgangsatriði.

Það er hægt að skipta henni út. Og það þurrkar hana út.

Konan sem lifir í fjarlægðinni – 53 ára

Kansas er víðáttumikið. Dreifð hús, endalausir vegir, bæir með tugi kílómetra á milli sín.

Konan sem býr hér mætir algjörri einsemd: – sjúkrahús langt í burtu – fáir skólar – lélegar samgöngur – fáir nágrannar – nánast enginn félagslegur stuðningur.

Veturinn er langur. Sumarið er harðneskjulegt. Og allt – hvert einasta vandamál – lendir á henni.

Ef bíllinn bilar bíður hún. Ef hún þarf lækni keyrir hún klukkutímum saman. Ef hún hrynur tilfinningalega hefur hún ekkert tengslanet.

Fjarvera hennar er landfræðileg: hún hverfur inn í landsvæði sem er ekki byggt til að vernda hana, heldur aðeins til að fara yfir það.

Eftirmáli – Kansas

Kansas er einfalt ríki. En einfaldleiki þess er blekkjandi. Á bak við þögnina, akrana, vindinn og auðar göturnar býr stöðug barátta sem enginn sér.

Hér halda konur uppi öllu sem heldur ríkinu á floti: jörðinni, heimilinu, fjölskyldunni, samfélaginu, vinnunni.

Og meðan hún heldur út hverfur hún.

Fjarvera hennar er gerð úr: – ósveigjanlegum hlutverkum – einangrun – nafnlausri landbúnaðarvinnu – lágmarkspjónustu – andlegri og líkamlegri fjarlægð. Kansas þurrkar ekki út konur með áföllum. Það þurrkar þær út með vana.

Hugleiðing – Kansas

Hvert ríki afhjúpar eitt form fjarveru. Kansas afhjúpar það þögulasta af öllum: það sem landafræðin og hefðin byggja upp.

Hér getur kona lifað allt sitt líf innan hlutverks, innan fjarlægðar, innan starfs sem enginn viðurkennir, án þess að hafa nokkurn tíma tíma eða rými til að hugsa um hver hún er í raun og veru.

Kansas kennir að fjarvera kvenna krefst hvorki öfgafulls ofbeldis né fátæktar. Það eina sem þarf er land sem breytist ekki og menning sem hlustar ekki.

Og þess vegna er þetta ríki hér: til að sýna hvernig dreifbýl Ameríka íþyngir konum án þess að viðurkenna það nokkurn tíma.

Ferdinando Frega